

Regeringens proposition

1980/81: 40

om ändring i 31 § högskolelagen (1977: 218);

beslutad den 23 oktober 1980.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll denna dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

BRITT MOGÅRD

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att 31 § högskolelagen (1977: 218) ändras så att den i paragrafen föreskrivna rätten för de anställda att vara företrädare i regionstyrelse tas bort. Härigenom undviks den dubbla representation för de anställda som nu förekommer genom att dessa även är representerade genom löntagarorganisationernas företrädare bland de s. k. allmänföreträdarna. Förslaget medför att antalet ledamöter i regionstyrelse kan minskas från 21 till 18.

Förslag till

Lag om ändring i högskolelagen (1977: 218)

Härigenom föreskrivs att 31 § högskolelagen (1977: 218) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 §

I regionstyrelse skall ingå

1. företrädare för allmänna intressen och
2. företrädare för verksamheten inom högskolan i regionen.

Företrädare för *de anställda och* Företrädare för de studerande
de studerande inom högskolan i re- inom högskolan i regionen har rätt
gionen har rätt att ingå i regionsty- att ingå i regionstyrelsen.
relsen.

Företrädarna för allmänna intressen skall utgöra omkring två tredjedelar av antalet ledamöter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

Utan hinder av 31 § tredje stycket får företrädarna för allmänna intressen utgöra mer än två tredjedelar av antalet ledamöter i regionstyrelse fram till den 1 juli 1983.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-10-23

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsöhn, Danell och Petri.

Föredragande: statsrådet Mogård

Proposition om ändring i 31 § högskolelagen (1977: 218)

I samband med att högskolereformen den 1 juli 1977 (prop. 1975: 9, UbU 1975: 17, rskr 1975: 179, prop. 1976/77: 59, UbU 1976/77: 20, rskr 1976/77: 246) började genomföras gjordes stora förändringar i administrationen av högskolan. Därvid inrättades bl. a. nya regionala organ, regionstyrelser. De fick en sammansättning som innebär att företrädare för allmänna samhällsintressen utgör en majoritet.

En översyn av ansvarsfördelningen mellan centrala, regionala och lokala myndigheter inom högskolan under åren 1977 och 1978 gjordes av en särskild utredare, riksdagsmannen Jörgen Ullenhag, med biträde av två sakkunniga. De antog namnet decentraliseringsgruppen. I en rapport (Ds U 1979: 1) En decentraliserad högskola presenterade gruppen förslag till vissa förändringar av befogenhetsfördelningen inom högskolan. Rapporten remissbehandlades.

I prop. 1979/80: 104 om vissa högskoleadministrativa frågor anmälde chefen för utbildningsdepartementet för regeringen de förslag till ändring av högskoleadministrationen som han hade funnit anledning föreslå med anledning av decentraliseringsgruppens rapport.

Han anförde därvid bl. a. följande (s. 13–14).

Även *regionstyrelsernas sammansättning* behandlas av decentraliseringsgruppen. Gruppen föreslår att antalet ledamöter i regionstyrelserna minskas från 21 till 18 genom att antalet företrädare för allmänna intressen minskas från 14 till 11.

Remissopinionen är mycket splittrad i fråga om detta förslag. Enligt min mening är det angeläget att en fortsatt diskussion förs om regionstyrelsernas nuvarande utformning från främst två utgångspunkter. Den ena är att antalet ledamöter i regionstyrelserna är så stort att det kan ifrågasättas om deras funktion som styrelser blir tillfredsställande. Den andra är att trots styrelsernas storlek endast två av ledamöterna företräder verksamheten

inom högskoleenheterna. Jag är medveten om att det förstnämnda förhållandet speglar det intresse för högskolan som finns inom regionerna. Jag anser i likhet med decentraliseringsgruppen att det dock bör vara möjligt att med bibehållande av de grundläggande principerna för regionstyrelsernas utformning ge dem en för styrelseuppgifter mera ändamålsenlig storlek. Detta bör ske genom att löntagarorganisationernas dubbla representation i styrelserna minskas. Dessa ingår för närvarande i styrelserna dels i egenskap av företrädare för allmänna intressen, dels som representanter för de anställda inom högskolan. Enligt min mening bör den sistnämnda formen av representation i regionstyrelserna vara tillräcklig.

Vid riksdagens behandling av denna fråga anförde utbildningsutskottet (UBU 1979/80: 29 s. 3–4) bl. a. följande.

I motionen 1979/80: 1928 (yrkandet 1) yrkas avslag på regeringens förslag i detta avseende eftersom en längre tids erfarenhet än den som hittills finns bör ligga till grund för förändringar i regionstyrelsernas sammansättning. Motionärerna anser också att den föreslagna förändringen rubbar den balans mellan olika intressen som fastslogs i samband med högskolereformen och som gällde sammansättningen av högskolestyrelser och regionstyrelser. I högskolestyrelsen skulle allmänintressena vara företrädare till en tredjedel, i regionstyrelserna till två tredjedelar. Motionärerna anser dessutom att löntagarnas representation inte kan räknas som dubbel, eftersom de i det ena fallet företräder de anställda inom högskolan, i det andra ett övergripande samhällsintresse som arbetsmarknadens parter, arbetsgivare såväl som arbetstagare har. En minskning av regionstyrelserna bör dessutom enligt motionärernas uppfattning vara större för att någon effekt skall kunna nås.

I likhet med föredragande statsrådet anser utskottet att löntagarorganisationernas dubbla representation skall minskas till hälften. Regeringen bör dock ånyo pröva om representationen bör ske genom att de anställda inom högskolan nominerar företrädare eller genom att löntagarorganisationerna ges utrymme inom gruppen av företrädare för de allmänna intressena. Skulle regeringen vid denna prövning finna att representationen för de anställda bör utgå och att löntagarorganisationernas allmänrepresentation skall kvarstå bör ett lagförslag föreläggas riksdagen under hösten 1980. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med anledning av propositionen 1979/80: 104 och med avslag på motionen 1979/80: 1928 yrkandet 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet hemställde att riksdagen beträffande sammansättningen av regionstyrelserna med anledning av propositionen 1979/80: 104 och med avslag på motionen 1979/80: 1928 yrkandet 1 som sin mening skulle ge regeringen till känna vad utskottet anförte. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan (rskr 1979/80: 341).

Med anledning av riksdagens beslut vill jag anföra följande.

Löntagarorganisationerna har ett berättigat intresse av att vara företrädare inom regionstyrelserna. Enligt min mening finns det ett intresse för organisationerna att utöva sitt inflytande genom i första hand företrädarna för allmänna intressen inom regionstyrelserna. Jag föreslår därför att den

minskning av löntagarorganisationernas representation i regionstyrelserna som riksdagen har beslutat om genomförs på så sätt att de anställdas rätt att nominera företrädare utgår. Att de anställda skall ha rätt att vara företrädare i regionstyrelserna följer av 31 § högskolelagen (1977:218). Denna paragraf bör därför ändras. Ändringen bör träda i kraft den 1 januari 1981.

Antalet ledamöter i regionstyrelserna kommer vid ett bifall till mitt förslag att minska från 21 till 18. Enligt bestämmelserna i 31 § högskolelagen skall företrädarna för allmänna intressen utgöra omkring två tredjedelar av antalet ledamöter i regionstyrelserna. Jag anser att denna fördelning mellan representanter för allmänna intressen och för dem som är verksamma inom högskolan inklusive de studerande är väl avvägd och att den inte bör ändras.

För att bibehålla proportionerna mellan företrädare för allmänna intressen och övriga ledamöter behöver den förra gruppen minskas med två och den senare ökas i motsvarande mån. Mandattiden för ledamöterna i regionstyrelserna utlöper — utom vad avser de anställdas och löntagarorganisationernas representanter — den 30 juni 1983. Innan ledamöter förordnas för en ny period avser jag att återkomma beträffande antalet företrädare i regionstyrelserna för allmänna intressen resp. för högskolans verksamhet. Under tiden den 1 januari 1981 till den 1 juli 1983 bör regeringen få riksdagens medgivande att övergångsvis göra avsteg från den angivna fördelningen av representanter för allmänna intressen och för dem som är verksamma inom högskolan.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i högskolelagen (1977:218).

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hennes hemställan.

